

BULLETIN 119

SEPTEMBER 2012

VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD

Contributie minimaal €10,00 per persoon per jaar. ING Bank nummer 3870852
De Stichting Vriendenkring is ANBI-geregistreerd.

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter

mr. G. Schilperoort

Secretaris

mr. R. van der Waal
tel. 015-2569775

Penningmeester en
ledenadministratie

C. Spruit
@: cor.spruit@hccnet.nl
tel. 0186-601385

REDACTIECOMMISSIE

mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

REDACTIEADRES

Hofweg 13
3274 BK Heinoord
@: rvanderwaal@planet.nl

LAY-OUT

J. Koster

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD

ADRES

Hofweg 13
3274 BK Heinoord
tel. 0186-601535
www.streekmuseumhw.nl
@: info@streekmuseumhw.nl

OPENINGSTIJDEN

museum

woensdag t/m zondag
13.00 tot 17.00 uur
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur

documentatie-
centrum

woensdag 9.00 tot 13.00 uur
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur

INHOUD

VAN DE VOORZITTER	3
NIEUWE VRIENDEN	4
OOST-LEEUVENSTEIN	6
VRIENDENDAG 2012	8
BESTUREN OP HET HOLLANDSE PLATTELAND	10
SAMENVATTING TOESPRAKEN	12
FOTO'S	14
TEVREDEN MET HET HEDEN	16
HERKOMST FAMILIENAMEN (2)	19
GENEALOGIE & STREEKHISTORIE	20
DIALECTEN HOEKSCHE WAARD	22
DE VRAGENRUBRIEK	27

VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

“Stijlvol en toch ongedwongen”, zo omschreef een van de genodigden de bijeenkomst van 22 juni jl. in de monumentale dorpskerk van Heinenoord. Muzikaal omlijste toespraken gingen vooraf aan de openingshandeling door de gezamenlijke Hoeksche Waardse burgemeesters. Daarmee is het heropende Streekmuseum een nieuwe fase ingegaan.

Rond dezelfde tijd kregen alle vrienden de al eerder door mij aangekondigde brief van het museumbestuur. De brief bevatte niet alleen een uitnodiging voor een ontvangst en rondleiding in het museum op de zaterdagen 30 juni en 7 juli, maar ook een oproep om een extra financiële bijdrage te leveren voor de herinrichting van het museum. De penningmeester liet mij weten dat deze actie inmiddels het mooie bedrag van ruim 7.000 euro heeft opgeleverd, waarvoor alle gevers hartelijk worden bedankt. Bij de brief zat voorts een bewijs voor gratis toegang tot het museum voor twee personen. U kunt dus ook iemand die (nog) geen vriend is meenemen. Dit toegangsbewijs moet u tonen als u in 2012 het heropende museum gratis wilt bezoeken.

Op 26 juni trof een groot aantal betrokkenen bij het Streekmuseum elkaar in het Groot Auditorium van de Leidse universiteit. Ze waren getuige van de plechtigheid waarbij Arjan Nobel, bestuurslid van het museum, promoveerde tot doctor. Aan zijn heldere en fraai geïllustreerde dissertatie, getiteld *Besturen op het Hollandse platteland, Cromstrijen 1550-1780*, wordt elders in dit Bulletin aandacht besteed.

Natuurlijk vraag ik uw aandacht ook voor de komende Vriendendag op zaterdag 13 oktober. In dit Bulletin vindt u meer informatie over het programma van die dag. Hoogtepunt wordt het bezoek aan het Leder en Schoenen Museum in Waalwijk, waar museumdirecteur Wim Blok ons zal ontvangen. Wim is bij veel vrienden bekend omdat hij vanaf het prille begin nauw betrokken is geweest bij ons museum. We zien er naar uit u op die dag te mogen begroeten.

Tenslotte meld ik u dat op zaterdag 8 september de landelijke Open Monumentendag wordt gehouden met als thema “Groen van Toen”. Meer informatie hierover kunt u vinden op de website van het Streekmuseum.

Gert Schilperoort

**ACTIE HEEFT
7000 EURO
OPGELEVERD**

**PROMOTIE
ARJAN NOBEL**

**VRIENDEN-
DAG OP
ZATERDAG
13 OKTOBER**

NIEUWE VRIENDEN

Twee gebeurtenissen hebben er voor gezorgd, dat wij u nu een forse toename (48!) van het aantal vrienden van het Streekmuseum Hoeksche Waard kunnen melden.

In de eerste plaats natuurlijk de heropening van het museum. Sinds de heropening zijn er al veel bezoekers in het museum geweest: vrienden én mensen die zich ter plekke als vriend hebben aangemeld, nu zij hadden gezien dat het museum het meer dan waard is om hun steun aan te geven.

Daarnaast was het museum met een stand vertegenwoordigd op de Kunstmarkt, die op 30 juni jl. werd gehouden in Piershil. Toen zijn 12 nieuwe vrienden gewonnen.

Het totaal aantal komt daarmee op 1664.

De nieuwe vrienden zijn:

L. Verhoeff	Klaaswaal
E. Bies	Maasdam
A.A. v.d. Vorm & C.I. v.d. Vorm-Holst	Barendrecht
E. van Hasselt	Voorburg
M.&B. Fiere Gordijn	Heinenoord
P.A.M. Fennis	Puttershoek
L. Fiere	Heinenoord
L.L. den Broeder - v.d. Stouw	Maasdam
J. Weber	Oud-Beijerland
T. Groeneveld	Strijen
H. van der Veer	Nieuw-Beijerland
A. Rademakers	Heinenoord
C. Verstoep	Numansdorp
M. Snijders	Numansdorp
H. Bresser - Kouters	Oud-Beijerland
J. Gootjes	Numansdorp
Hartensveld	Melissant
W. van Dijke	's-Gravendeel
J. Wols	Heinenoord
H. Leusink & G.J. Leusink	Westmaas
D. Zevenbergen - Veldhoen	Rotterdam

E.A. van den Berg	Oostvoorne
Rodenburg - van der Burgh	Strijen
A.P. Noordsij	Oud-Beijerland
H.K. Kooyman	's-Gravendeel
P.G. Hoogstad - v.Eck	Spijkenisse
D. Dumans	Barendrecht
J. van Laake & R. Stoppelenburg	Dordrecht
G.G. Jägers & L.W. Jägers - Hagestein	Piershil
R. Huis	Goudswaard
A.J. Verhorst	Nieuw-Beijerland
R.A. Renes	Piershil
C.L. Heikoop	Piershil
H.P. Heikoop & T.C. Heikoop - Valkenier	Piershil
G. Barends	Piershil
M.L. Broersen - de Koning	Nieuw-Beijerland
B. Bierman & N. Pieksma	Piershil
J. Rustenburg	Heinenoord
W.N. Moret	Strijen
M.A. Bourdrez	Oud-Beijerland
C. v.d. Velden	Mijnsheerenland

JANNIE VAN DRIEL EN
MARJOLEIN VAN DER
STOUW SCHRIJVEN IN
PIERSHIL EEN NIEUWE
VRIEND IN.
DE HEER JÄGERS,
DIE ZICHZELF EN
ZIJN ECHTGENOTE
AL VÓÓR DE MARKT
BEGON AANMELDDE,
KIJKT TOE.

OOST-LEEUVENSTEIN

VOORTGANG RENOVATIE

Nu ik dit op papier zet, realiseer ik me dat het al weer ruim een maand geleden is dat op vrijdag 22 juni ons Hof officieel werd heropend.

De tijd die hieraan vooraf ging was hectisch te noemen; een race tegen de klok om alles op tijd gereed te hebben.

Bouwtechnisch werd begin dit jaar besloten om ook de ruimte waarin het documentatiecentrum Genealogie & Streekhistorie is ondergebracht, een metamorfose te geven. Alleen financieel gezien met behulp van de Vrienden van het museum was dit te realiseren. Dus een dikke pluim voor alle Vrienden. Bouwtechnisch hebben architect Mart Ros en lid van de Bouwadviescommissie Joost Slavenburg, dit vol overgave opgepakt en een kunststukje afgeleverd.

Ook de herinrichting van het museum heeft veel stress opgeleverd, maar directeur Belle van den Berg, personeel en onze vrijwilligers kunnen trots zijn op hetgeen het museum de bezoeker te bieden heeft.

Nu is het zaak na jaren van een gesloten museum te zijn geweest, onze plaats terug te winnen bij het publiek en het the place to be te laten zijn. Veel publiciteit in positieve zin helpt ons daarbij.

Vooruitblikkend naar de toekomst wacht allen nog een grote uitdaging, namelijk de herinrichting van boerderij Oost-Leeuwenstein. Gepland is dat in september de restauratieaannemer het werk zal opleveren. Op papier heeft de directeur al een tijdpad uitgestippeld voor de herinrichting. Met de steun van allen kan ook dit een succes worden voor onze streek en daarbuiten.

Leen den Hartigh,
bestuurslid en lid Bouwadviescommissie

VRIENDENDAG 2012

Dit jaar wordt de Vriendendag gehouden op zaterdag 13 oktober. Even een toelichting voor de nieuwe vrienden: ieder jaar hebben wij een bijeenkomst, genaamd Vriendendag.

**HET
NEDERLANDS
LEDER EN
SCHOENEN
MUSEUM TE
WAALWIJK**

Op deze dag bezoeken wij 's middags een bezienswaardigheid binnen of buiten de Hoeksche Waard. 's Avonds hebben wij een Hoeksche Waardse maaltijd in "Party-centrum de Vijf Schelpen" te Mijnsheerenland. De maaltijd is een driegangenu menu en voor het hoofdgerecht kunt u kiezen uit het streekgerecht spek met peren of hutspot met sudderlap. Voor de variatie deze keer géén "snert".

Dit jaar gaan wij het Nederlands Leder en Schoenen Museum te Waalwijk bezoeken.

De geschiedenis van dit museum begint bij Antoon Hendriks (1905-1965), leraar schoenmaken aan de Vakschool te Waalwijk. Hij verzamelde allerlei voorwerpen die met het maken van schoenen te maken hadden. In 1953 had hij een grote expositie en dat was een enorm succes. Door dit succes heeft een groep industriëlen een museumstichting in het leven geroepen, zodat de verzameling permanent tentoongesteld kon worden. In 1954 werd het museum geopend en gedurende de volgende jaren is de collectie enorm in omvang toegenomen met o.a. machines voor leerlooien en schoenfabricage, koffers, tassen, goudleer en paardentuig.

Ons programma ziet er als volgt uit:

- 11.15 uur Verzamelen in het museum te Heinenoord.
Kopje koffie/thee en een krentenbol.
- 12.00 Vertrek per bus naar Waalwijk.
- 13.00 Aankomst.
U wordt ontvangen door de heer Wim Blok, deze vertelt wat over het museum bij een kopje koffie/thee en een halve zool (gebak).
De heer Blok is jarenlang verbonden geweest aan het Streekmuseum Hoeksche Waard.
Daarna kunt u het museum gaan bekijken, waar demonstraties leerlooien en schoenfabricage worden gegeven.
- 16.00 Vertrek naar Heinenoord.
- 17.00 Aankomst.

Het avondprogramma met de maaltijd is in "de Vijf Schelpen". U wordt daar vanaf ongeveer 17.30 uur verwacht en ontvangen met een drankje. De maaltijd begint om ongeveer 18.00 uur.

Adres: Laan van Westmolen 117 te Mijnsheerenland.

De kosten voor de middag bedragen	€ 20,00
De kosten voor de maaltijd 's avonds	€ 23,00 (inclusief een consumptie)
Deelname aan beide programma's	€ 40,00

Alle bedragen zijn per persoon en kunnen worden overgemaakt op rek. nr. 38.70.852 van "Stg Vriendenkring v.h. Streekmuseum" te Heinenoord onder vermelding van het aantal personen en de menukeuze: spek/peren of hutspot.

Introducés zijn welkom.

Wilt u de naam van de Vriendenkring gebruiken op uw overschrijving zoals hiervoor vermeld? Op deze manier komt het bij de juiste instantie terecht.

Uw betaling dient uiterlijk 28 september binnen te zijn bij de penningmeester Cor Spruit, tel. 0186-601385. Voor vragen over de betaling kunt u bij hem terecht. Vragen over het programma kunt u stellen aan Margreet Quartel, tel.nr. 078-6747153 of aan ondergetekende, Ilse van den Berg, tel.nr. 0186-612681.

BESTUREN OP HET HOLLANDSE PLATTELAND,

CROMSTRIJEN 1550-1780 door Arjan Nobel

Aan de boeken over de historie van Klaaswaal en Numansdorp is recent een zeer informatief boek toegevoegd. Museumbestuurslid Arjan Nobel heeft een promotieonderzoek uitgevoerd naar de bestuurlijke veranderingen waar de dorpsbestuurders in de 17e en 18e eeuw mee werden geconfronteerd. Dit onderzoek heeft geresulteerd in een proefschrift en een boek onder de bovenstaande titel, dat bij Uitgeversmaatschappij Walburg Pers te Zutphen is verschenen.

Aan de hand van de inrichting van en het bestuur over de ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, met de dorpen Klaaswaal en Numansdorp, wordt een goed beeld gegeven van de verhouding tussen de eigenaren (de ambachtsheren) van dit deel van de Hoeksche Waard en de inwoners van deze plaatsen. Daarbij worden vergelijkingen gemaakt met andere ambachtsheerlijkheden en andere plaatsen, met name in Holland en Zeeland.

Het gebied van de ambachtsheerlijkheid Cromstrijen is ontstaan door bedijkingen, uitgevoerd tussen 1539 en 1793 door kapitaalkrachtige mensen. Deze bedijkingen leverden hen vruchtbaar land op, waarvan zij de gezamenlijke eigendom kregen. Zij kregen "ambachtsporties". Dit land en de zogenoemde "heerlijke rechten" werden verpacht en genereerden zo inkomsten voor deze ambachtsheren, die ook als aandeelhouders zouden kunnen worden betiteld.

Besturen op het Hollandse platteland laat onder meer zien hoe de dorpelingen opkwamen voor hun eigen belangen tegenover de ambachtsheren en tegenover de omliggende steden, maar als dat zo uitkwam werd er wel degelijk geprobeerd om met behulp van de ambachtsheren of met andere dorpen hun belangen te behartigen.

**DE LAATSTE
STELLING BIJ
HET PROEF-
SCHRIFT:
"EEN GOEDE
HISTORICUS
LOOPT ALTIJD
ACHTER DE
FEITEN AAN"**

De conclusie uit het onderzoek van de schrijver is dat, in tegenstelling tot waar men vaak van uitgaat namelijk dat er op het platteland nauwelijks veranderingen plaatsvonden, de plattelandsbewoners juist leefden in een uiterst dynamische periode. Ze werden geconfronteerd met grote veranderingen, onder andere op het terrein van de politiek.

Het boek is ook in de winkel van het Streekmuseum te koop voor de prijs van € 39,50. Het boek telt 250 pagina's en bevat veel illustraties. Meer informatie kunt u vinden op de website van de auteur: www.arjannobel.nl

Rein van der Waal

HET RENAISSANCE CONSORT 'T OUDE RAADHUIS EN HET JEUGDORKEST VAN HET HOEKSCHÉ WAARDS PHILHARMONISCH ORKEST AAN HET BEGIN VAN DE OFFICIELE OPENING IN DE NH KERK VAN HEINENOORD.

SAMENVATTING TOESPRAKEN

Op 22 juni sprak Belle van den Berg als museumdirecteur het welkomstwoord uit tijdens de bijeenkomst in de dorpskerk van Heinenoord. Een speciaal woord van welkom had zij voor de vijf burgemeesters van de Hoeksche Waard, de subsidiegevers en de sponsors. Zij betrok de tekst op de sluitsteen van de poort van het Huys te Goidschalxoord “Contentes praesentibus, speramus meliora” op de huidige situatie van het Streekmuseum. Van de toespraken die de door Belle aangekondigde sprekers vervolgens hielden volgt hier een samenvatting.

A.J. Borgdorff

Burgemeester Borgdorff van Binnenmaas constateerde verheugd en trots dat het Hof van Assendelft weer in oude luister is hersteld en opnieuw voor het publiek te bezichtigen is. Niet alleen vanwege de vaste collectie, maar ook door wisseltentoonstellingen zal het Streekmuseum een belangrijke rol spelen bij het onder de aandacht brengen van het culturele erfgoed in de Hoeksche Waard. Er is een extra reden bij gekomen om ons eiland te bezoeken, naast het reeds bestaande brede aanbod aan cultureel-recreatieve activiteiten. Hij sprak zijn dank en bewondering uit voor de tomeloze inzet van bestuur, directie en de vele vrijwilligers, zonder wie de metamorfose nooit mogelijk was geweest.

G.J. Buitendijk

De bestuursvoorzitter van het Streekmuseum refereerde aan de bijzondere episode waaraan het museum eind 2008 begon. Het museumbestuur kreeg van de gezamenlijke gemeenten een laatste kans om het museum te vernieuwen. Daar was ook reden voor. Er waren drie panden, maar de boerderij was al dicht, de watertoren nooit open gegaan en het hof moest nodig worden gerenoveerd. Het vrijwilligersbestand moest worden uitgebreid en de aansturing moest professioneler worden. Iedereen die bij het museum betrokken was, heeft zijn schouders eronder gezet. Na 1000 dagen is de heropening van het in 1767 gebouwde Hof van Assendelft een feit met een tentoonstelling over de buitenplaatsen in de Hoeksche Waard “Van goeden huize”. Hij dankte alle sponsors en subsidiegevers en besloot met het gedicht waarmee de ambachtsheer van Heinenoord in 1809 werd ingehaald.

Gert Schilperoort

De Romeinse geschiedschrijver Sallistius definieerde vriendschap als volgt: "Hetzelfde willen en hetzelfde niet willen". Dankzij het grote aantal van ruim 1600 vrienden (een uitschieter in de museumwereld) beschikte de Vriendenkring van het Streekmuseum van lieverlee over een goed gevulde portemonnee. Dat geld is niet bedoeld om gaten in de begroting te dichten, maar om projecten te financieren. Lange tijd ontbraken dergelijke projecten.

In 2007 kwam de omslag met het ambitieuze rapport "Toekomst van het verleden", een werkstuk van de projectgroep die eind 2006 door het museumbestuur was ingesteld. Door bij te dragen aan de ingrijpende investeringen van de laatste jaren heeft de Vriendenkring forse bedragen beschikbaar gesteld. Hij besloot met een oproep aan de vrienden om het museum te blijven steunen.

A.J. BORGDORFF

G.J. BUITENDIJK

GERT SCHILPEROORT

TEVREDEN MET HET HEDEN, WERKEN WE AAN HET BETERE

Nu ruim zes weken na de heropening van het Hof van Assendelft en ongeveer 1200 bezoekers verder, kijken we terug op twee zeer geslaagde 'openingsdagen': eerst de officiële opening op vrijdag 22 juni, waarbij de NH kerk van Heinenoord helemaal vol zat. Een beter bewijs van de grote betrokkenheid bij dit museum kun je je niet wensen.

Ook pik ik de muzikale optredens er even tussen uit; die van het Renaissance Consort 't Oude Raadhuis en het aandoenlijke Jeugdorkest van het Hoeksche Waards Philharmonisch Orkest. Samen zorgden ze voor een zeer geslaagde muzikale afwisseling tussen de diverse toespraken door. Ook de toespraak van Gert Schilperoort, voorzitter van de Stichting Vriendenkring

van het Streekmuseum Hoeksche Waard, maakte op mij veel indruk. Uit zijn verhaal klonk echte vriendschap door. "Hetzelfde willen, maar ook hetzelfde niet willen". Het museum en de Vriendenkring hebben elkaar dan ook hard nodig, zeker in deze tijden van bezuinigingen en recessie.

Kers op de taart was natuurlijk de aankomst van Sara Louisa du Faget van Assendelft (oftewel: Elvira Benders) in die prachtige barouche met tweespan, gemend door Krijn de Visser en Peter Schot.

Op zaterdag 23 juni volgde de eerste openingsdag voor het algemene publiek. Ongeveer 300 mensen bezochten het vernieuwde museum.

In de tuin was een kleine boerenmarkt met demonstraties manden vlechten en wol spinnen, de Oude Bakkersschuur uit Maasdam bakte en verkocht o.a. speculaas en er werden streekproducten verkocht. Binnen gaven de gidsen rondleidingen, de dialectgroep verzorgde voordrachten in diverse dialecten uit de Hoeksche Waard. Voor de kinderen waren oud-Hollandse spelletjes klaargezet en ze konden een puzzeltocht door het museum doen. Anneke Barends verkocht broeder (een soort brood) en krentenmik, wat gretig aftrek vond. De sfeer zat er gelijk goed in, de bezoekers bleven komen gedurende de hele dag en ook Radio Hoeksche Waard was van de partij om live verslag te doen.

En toen de speciale rondleidingen voor de Vrienden op zaterdag 30 juni en zaterdag 7 juli. U heeft met velen ingeschreven op de zes rondleidingsmomenten die we organiseerden. En gelukkig hebben we met wat improvisatie alle 200 aangemelde Vrienden kunnen ontvangen met koffie en taart en kunnen rondleiden door het Hof van Assendelft en de vernieuwde studiezaal.

Voor de gidsen was het echt een vuurdoop om zo kort na de opening al een goed lopend verhaal te doen, en dan meerdere keren achter elkaar. Maar het is gelukt! De reacties in het gastenboek waren zeer positief.

Natuurlijk was en is het nog steeds flink aanpoten voor ons allemaal in het museum. Er zijn nog wat kinderziektes en opstartproblemen, maar doordat iedereen er zo zijn schouders onder gezet heeft (en nog steeds!) wordt uiteindelijk overal wel een oplossing voor gevonden. Het geeft aan hoeveel energie en motivatie er is onder het personeel en de vrijwilligers na zoveel jaar gesloten te zijn geweest! De bezoekers blijven gestaag komen. Het is niet meer zo druk als op de eerste dag natuurlijk, er zijn stille middagen bij. Gemiddeld ontvangen we nu zo'n 70 bezoekers per week. Maar we kijken niet alleen naar de bezoekerscijfers en -inkomsten.

Nu we open zijn kunnen we ook zien en horen hoe het publiek op de renovaties en vernieuwde inrichting reageert.

Daar haal ik veel ideeën uit om het museum nog verder te verbeteren, want we zijn er nog niet!

Wat dat betreft is de spreuk van de steen uit de poort van het Huys te Goidschalxoord – te zien in de entreehal van het museum – ons op het lijf geschreven: “contentes praesentibus, speramus meliora”. Vrij vertaald: “Tevreden met het heden, hopen we op beter”.

**WE BLIJVEN
WERKEN AAN
VERBETERING**

We blijven werken aan verbetering, aan de inrichting van het Hof van Assendelft en vanaf eind september aan de herinrichting van de boerderij. Dan moet volgens planning boerderij Oost-Leeuwenstein opgeleverd worden. We werken nog aan de plannen voor die herinrichting, een openingsdatum is nog niet vastgesteld. Maar ik kan hier wel alvast melden dat de kruidenierswinkel van Taselaar een vaste plek krijgt in de boerderij. Sterker nog, de winkel zal waarschijnlijk het eerste onderdeel van de collectie zijn dat we terugverhuizen, al vóór de oplevering eind september.

**DE KRUIDE-
NIERSWINKEL
VAN
TASELAAR
KRIJGT EEN
VASTE PLEK**

Graag maak ik tenslotte van deze gelegenheid gebruik om een oproep te doen. Want nu we als toeristische trekpleister ook het gehele weekend geopend zijn (zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur en zondag van 13.00 tot 17.00 uur), merken we dat we toch nog handen tekort komen bij de receptiegroep en de toezichthouders. Zeker met het oog op de heropening van boerderij Oost-Leeuwenstein in 2013 kunnen we nog heel veel hulp van vrijwilligers gebruiken.

Houdt u er dus van om als visitekaartje van het museum op te treden en bezoekers te ontvangen? Of wilt u graag op uw gemak het museum van dienst zijn en als toezichthouder af en toe een rondje door het museum lopen en eventuele vragen van bezoekers

**MELD U AAN
ALS
VRIJWILLIGER**

beantwoorden? En heeft u af en toe een paar uur over in het weekend voor wat nieuws, ook op zondag? Meld u dan aan bij het Streekmuseum als vrijwilliger.

Dit kan door te bellen naar 0186-601535 (di t/m vr) of via info@streekmuseumhw.nl. Kijk ook op de vernieuwde website www.streekmuseumhw.nl. Hier vindt u naast de diverse vacatures ook veel andere informatie.

Belle van den Berg, directeur Streekmuseum Hoeksche Waard

HERKOMST FAMILIENAMEN (2)

Naar aanleiding van reacties kan, in aanvulling en correctie op het in het vorige Bulletin opgenomen artikel over de herkomst van familienamen, worden vermeld, dat ook uit de plaatsnaam Westmaas een familienaam is ontstaan. Merkwaaardig genoeg niet de naam *van Westmaas*, wat voor de hand zou liggen. Nee, de familienaam is *Westmaas*. In de Nederlandse Familienamenbank komt de eerstgenoemde vorm niet voor, terwijl er volgens deze bank in 2007 528 personen in de Gemeentelijke Basisadministratie waren ingeschreven met de naam *Westmaas* en ook nog 10 met de naam *Wesmaas*.

Ook voor de in het artikel wel genoemde plaatsnaam Maasdam kan nog een aanvulling worden gegeven. Vermeld was namelijk alleen de vorm *van Maasdam*, terwijl de naam *Maasdam* vaker voorkomt. In 2007 droegen namelijk 340 personen de naam *Maasdam* en 142 personen de naam *van Maasdam*. Frappant is dat *Maasdam* toen overwegend voorkwam in Rotterdam en omgeving, en *van Maasdam* voornamelijk in de omgeving van Amsterdam.

In een reactie gaf de heer J.F. Stoutjesdijk uit Bennekom aan de vermelding van het dorp Stougjesdijk te missen. Nu is de Stougjesdijk nooit een zelfstandig dorp geweest, maar altijd een onderdeel van Westmaas. Desalniettemin is Stoutjesdijk ook een mooi voorbeeld van een geografische naam die heeft geleid tot de familienaam *Stoutjesdijk*.

De heer Stoutjesdijk geeft aan, dat in het jaar 1621 in het toen nog jonge dorp Stavenisse Leendert Arens Rollof werd geboren, die de naam *Stoutkendsdijck* en *Stoutjesdijk* is gaan gebruiken. De vader van Leendert is Arie Ariens Rollof.

Nu komt er omstreeks 1600 herhaaldelijk in de archieven van de polders rond Heinenoord de naam Arie Ariens Rollof voor als uitvoerder van allerlei polderwerken.

Het zou dus niet vreemd zijn als Arie Ariens Rollof vandaar naar Stavenisse was verhuisd, want de polder onder die naam was in 1599 herbedijkt en voor Arie zal daar ongetwijfeld werk te vinden zijn geweest, aldus de heer Stoutjesdijk.

Hij stelt in verband met het voorgaande een vraag over de nazaten van Arie Ariens Rollof, die in de rubriek Genealogie & Streekhistorie is opgenomen.

Rein van der Waal

GENEALOGIE & STREEKHISTORIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computers van het Streekmuseum te raadplegen, is uitgebreid met:

- Klaaswaal, Oud Rechterlijk Archief, inv.nr. 1; 1712-1730
Protocol van transporten en hypotheeken

- Klaaswaal, Oud Rechterlijk Archief, inv.nr. 2; 1731-1796
Protocol van transporten en hypotheeken

- Klaaswaal, Oud Rechterlijk Archief, inv.nr. 3; 1796-1811
Protocol van transporten en hypotheeken

- Klaaswaal, Oud Rechterlijk Archief, inv.nr. 4; 1687-1722
Civiele rol. Enige resoluties van schout en schepenen, aantekeningen over verkopingen

- Klaaswaal, Oud Rechterlijk Archief, inv.nr. 5; 1735-1807
Civiele rol. Enige resoluties van schout en schepenen, aantekeningen over verkopingen

- Piershil, Oud Rechterlijk Archief, inv.nr. 1; 1595-1610
Protocol van opdracht en schuldbrieven, ook bevattende giftbrieven, huurcedullen, taxaties, condities van verkopingen etc.

Op de computer van het streekmuseum zijn de volgende genealogieën te raadplegen:

Van Eijsden en Van Heijzen. Genealogie van het geslacht -

In de categorie Streekgenealogieën (SG nummers) zijn te raadplegen:

SG 1379

"Lagestee, genealogie -"

SG 1380

"Drie eeuwen familie Heijder, Heijden, Heiden op het eiland IJsselmonde en in de Hoeksche Waard 1691-2011", door Jan H. Heiden en Dini M. Heijden.

De genealogie vangt aan met Johan Willem Heijder die op 3-8-1733 in Breda trouwt met Catharina Loot.

Hun kinderen worden geboren in Breda en 's-Hertogenbosch.

De zoon Andries bouwt zijn leven op in Heerjansdam, zijn nageslacht blijft deels op het eiland IJsselmonde en gebruikt de familienaam Heiden. Een kleinzoon van Andries, eveneens genaamd Andries gaat naar 's-Gravendeel in de Hoeksche Waard. Zijn nageslacht gaat de naam Heijden gebruiken.

Het 252 pagina's tellende boek is voorzien van veel foto's en bevat naast de genealogieën ook bijzonderheden over Oud-IJsselmonde en is voorzien van een index.

SG 1381

"Uit Achterhoek en Hoeksche Waard", door A.P.P. Assink
400 Jaar familiegeschiedenis
1570-1970

Dit werk bestaat uit drie delen.

Het eerste deel bevat biografische gegevens van 19e en 20e eeuwse voorouders van de auteur, verlicht met de nodige familiefoto's.

Het tweede en derde deel bevat de parentelen van de ouders van de auteur,

te weten Goudswaard en Assink. De parenteel van Goudswaard vangt aan bij Arent Bueijen, waarvan de kinderen woonden in de Corendijck (=Goudswaard) omstreeks 1580.

De parenteel Assink begint bij Fenna Assink die in 1626 in Neede trouwde met Frederik ten Damme (genaamd Assink). Beide parentelen bevatten een index.

SG 1382

Euser, stamreeks beginnend bij Johann Andreas Eser, vermoedelijk geboren te Lahm in Duitsland vóór 1675. Via Öser en Euser wordt de naam uiteindelijk Euser. Met een korte toelichting.

In de categorie Streekhistorie zijn nieuw:

S 1585 Willemstads Panorama. Mobilisatie zuidfront vesting Holland meidagen 1940 door Douwe J. Leij

S 1586 De Mookhoek door Jaap van den Hoek

S 1587 Op zoek naar het historisch interieur door Michel Zeilmaker

S 1588 Hoeksche Waard in bedrijf – Business to business magazine

S 1589 Combi-tentoonstelling Creatie De Rooy

S 1590 Het Boerderijenboek door Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek

S 1591 Jubileumboek 60 jaar SV Heinenoord 1946-2006

S 1592 Hof van Assendelft. Fotoboek door Mart Ros

S 1593 De gorzen en de aanwassen van Den Lande van Essche in de kaart gekeken door Jaap Verhagen

S 1594 Besturen op het Hollandse platteland, Cromstrijen 1550-1780 door Arjan Nobel

DIALECTEN HOEKSCHE WAARD

De Buitesluise paerdemart van vroeger

door Nel Andeweg – van Brakel

dialectvertaling: Arie Biemans

FOTO: JACQUELINE
KOSTER

D'r bin al een hōp waer gebeurde verhaole geschreve over de paerdemart. Alweer driehonderd jaer geleje wier d'n eerste paerdemart gehouwe en die was al gauw ver buite Numesdurrep bekend. Daer hoorde van 't begin of an al die heerlijke peperkoek bij die deur alle bakkers van de Buitesluis gebakke wier.

Alle schoolkindere kregedien dag vrij en ok't persenêel van de gemêente. De boereknechs en landerrebaaiers van hêel de Hoeksche Waerd waeredien dag vrij. Alle dorens waeredan al geknipt. De Voorstraet en de andere straete stinge vol mē kraeme med allerlaai kōopwaer, zōdas blomme, kaes, schoene, klere en nog veul meer. De kōoplui kwamme uit 't hêele land en ze deje goeie zaeke. En al was t'r dan nie zōdveul welwaert as tegeworig, voordien dag was t'r altijd wel 'n spaarpotjie.

De frullie bleve thuis om pannekoeke te bakke en overal hing d'n baklucht. Vaoder ging op stap en astie thuis kwam mē peperkoek was 't thuis ok fêest. As tat een hortie laeter wier, kwam pao mēestal slingerend opte fiets of lōdopes t'rneffe as êenig houvast nae al die borrelties, maor koek hattie altijd bij zum voor moeder de vrouw en de kindere. En as t'n beurs hêelemael plat was wier d'r een geraonium bij gedaen om 't mette vrouw goed te maoke. Maor bij de paerdemart kon d'r wel veul deur d'n beugel.

Van aaiges draoiden op tien dag de koremeules niet. In hêel de Hoeksche Waerd stinge de wieke stil. Ok opten Histert lag tan 't werrek op meule Landzicht stil en dat beurde anders allêen as 't windstil was. In 't huis bij de meule an de Meulendijk weunde de drie meulenaers mett'r twêe zusse en ze waere alle vijf oñgetrouwd.

Daervan was alléên één van de zusse bekend omdasse de booschoppe en de buiteboel dee. De andere liete d'r aaige nooit zien, maor ze werrekte van vroeg in d'n ochend tot dáánze (hêël vroeg) weer naer bed ginge. 't Was taer binne en buite brandschôôn, tot en met de stap bove d'n achterslôôt die gewit was, net aste stamme van de bôômpies in d'n tuin en bij gêên meñs waere de dorentjies zôô kuñstig geknipt as bij de meule.

De meulenaers waere altijd buite of in de meule bezig. Booschoppe en andere zaeke wiere altijd an d'n achterdeur gebrocht en gêên meñs kwam d'r binne of 't zou een keer d'n dokter geweest motte zijn. De boere brochte d'r graon en de meulenaer broch tan 't meel naer de bakkers en die waere d'r genog.

Boven an d'n dijk liep t'r een klaain paechie en daer liepe de schoolkindere graeg achtermekaor overhene, zeker aste meule draoide, want dan wass't net êender of tan de wieke de weg zouwe raoke. Dat was netuurlijk nie zôô, want 't was hêëlemael vaailig, maor vooral de maaisies vongen 't wel eng.

Om op tie paerdemart trug te komme, daer gao nog 't vollegende verhaol over: ok de meulenaers, de gebroeders Blaek, werrekte dien dag niet. De drie manne ginge al vroeg lôôpes over de Koleweg (da's nou de Koninginneweg) en vedder over de Buitendijk naer Numesdurrep. Eerst moste ze over de kerremus en dan langs te kraeme an de Voorstraet. Ze moste dan wel langs te kefees en ze han al vroeg dorst.

't Was al dik in de middag toen ze bij de paerde in de Torenstraet añkwamme. Ze hadde zellef al een best paerd voor de meelwaoge, maor ze wouwe toch paerde kijke want daer ginge ze ommers voor van huis.

Toen ze alle paerde bekeke hadde doke ze toch weer een tent in en dat was nied om chocolademellek te drinke: een pint bier bij een brôôdjie zou d'r best ingaon. Maor zôô'n pint smaakte naer meer en d'r waere ok genog brôôdjies. En zôô vermaakte ze d'r aaige tot in de klaainste uurties. Maor 't klokkie van gehoorzaamhaaid sloog ok voor heulie toen de tent geslote wier. En toen moste ze wél lôôpes naer huis.

FOTO: JACQUELINE
KOSTER

't Was maor goed, datter om die tijd gèên autoos meer opte weg waere. D'r waere toen ommers nog nie zôô veel autoos. Háãñ ze nou paerd en waoge maor bij d'r om vaailig thuis te komme. Maor jao, wat moste ze nou met tat gerij opte Voorstraet; 't was allèên maor lastig om daer te komme en d'r was nieveráãñs plak om om de boel neer te zette.

D'r ewewicht was gèên honderd persent meer en al slingerend kwamme ze uitaaindelijk toch de Koleweg uit. 't Begon al een bietjie te schemere. 't Liep tege mellekestijd en jao hoor, daer kwam boer Dirk van der Beek al mè paerd en waoge. Ze hoorden al uutte verte de paerdehoeve en 't gerinkel van d'n emmer en de mellekbusse. Ze perbeerden al langs te kant te komme en d'n boer mos wel effe stoppe om ze nied an te rijje. De broers waere altijd nuchter, maor nou schaomde ze d'r aaige voor d'n boer, die een beste klant was, eñ ze hiewe d'r pet voor d'r gezicht. Van der Beek was ok nie gek en hij roop: 'Haol tie pette nou maor voor je bakkes vandaen, want ik zied evel wel dañ jullie de meulenaers zijn. Die manke pòôt ken ik ok in d'n ochendschemer wel zien. En nou an de kant, want de koeje staon al in de laochies te wachte. En kijk uit voor de slòôte, want ik hè gèên tijd om jullie ok nog uutte slòôt te haole.' Hij klakte mè s'n tong en roop: 'Vort Bles!' en ree deur.

De meulenaers bin dien dag wel vaailig thuis gekomme, maor ze namme de rest van dien dag toch ok maor vrij. En de peperkoek maakte alles bij de zusse weer goed, want 't is toch maor èên keer in 't jaer paerdemart!

Op deuze foto kejje zien damme 't best naer ôôñs zin hadde opt'n 300e paerdemart van de Buitesluis.

MARJOLEIN VAN DER STOUW, ARIE BIEMANS EN JANNIE VAN DRIEL OP DE 300E NUMANSDORPSE PAARDENMARKT.

Je ken d'r op zien, dà van de daomes d'n êene in feestelijken dracht uichedost is en d'n andere in rouwdracht. Zôô diende me as versiering voor de offiesjele start van de mart, waervoor de kommesaoris van de koningin hêëlemael uit D'n Haag overgekonne was.

De folderties voor 't Streekmuseum waer me opte foto mee gerêêd staon, raakte me vlot kwijt an de bezoekers van de mart. Je kon daer bekant over de hōōfde lôōpe, dus dat was nie zōô moeilijk. En nou maor hope dass allemael ok nog een keer langskonne in ôōns museum opte Noord.

**DE
FOLDERTIES
WAER ME
OPTE FOTO
MEE GERÊED
STAON,
RAOKTE
ME VLOT
KWIJT AN DE
BEZOEKERS
VAN DE MART**

De Sasse Meziekverêëneging "Onderling Genot"

door Nel Andeweg-van Brakel
dialectvertaling: Arie Biemans

't Was in de derteger jaere van de vorigen êeuw. Koninginnedag in 't hêële land. Overal hâáñze de vlagge uichestoke. Ok op Strien en op Sas. Soms med'n mooie orajje wimpel. Nied alle meñse hâáñd'r zin in om te vlagge, want sommegte waere nie so dol op Orajjefêeste in dien tijd.

Zôôas altijd was 'Onderling Genot' weer uichenōōdegd om een koñsert te geve in de meziekent van Strien. Ze moste dan eerst 't Wilhellemus speule, want dan kon 't toegestrōōmde vollek meezinge in d'n aubade. De burregemêester sting, mè s'n zullevere keting om, al vooran in de rij mette hallev gemêënteraed. We wete niet of tie toen 't vollek al toegesproke had.

**ZE MOSTE
DAN EERST 'T
WILHELLEMUS
SPEULE**

Toen 't tijdstip aņgebroke was voor 't vollekslied, 't Wilhellemus, liepe alle muzikante in protest achter mekaor in 't gelid de meziekent uit; ze waaigerde ok maor êene noot te speule... op êen nae: de pistonnist ging d'r is goed voor staon. Hij keek effe in de rondte of 't publiek ok bleef staon. Een meziekstik hattie nie nōōdeg en toen speulden ie vol overgaeve in z'n êêñtjie de 'Internationaole'.

**TOEN
LIEPE ALLE
MUZIKANTE
IN PROTEST
ACHTER
MEKAOR IN
'T GELID DE
MEZIEKTENT
UIT**

Of tat voor 't publiek een verrassing was? 't Is wél zeker datte burregemêester en de gemêënteraed mè rôōje oorties en een rôōd hōōd 't nied in dank ofnamme. Woest drope ze of, en 'Onderling Genot' kon vijf jaer wachte totdáñze weer een koñsert opte meziekent mogge geve! Gelukkig hēñze 't laeter wel weer bijgepraot.

**NAE
ZÔÔVEUL
MOOIE
KOÑSERTE
ZOU 'T NOU
JUIST STIL
WEZE ASTE
INSTRUMENTE
IN DE KAST
MOZZE
BLIJVE**

De leste tijd blijve d'r een bietjie waaineg muzikante over want d'r gaon d'r meer of astatter bijkomme. En ja, nae zôôveul mooie koñserte zou 't nou juist stil weze aste instrumente van deuze verêeniging in de kast mozze blijve omdatter gêen muzikante meer zijn. Dat mag toch niet?!?!

Naschrift: De vrees van mevrouw Andeweg, die dit verhaal al geruime tijd geleden schreef, is bewaarheid geworden: inmiddels is "Onderling Genot" opgeheven. Op 26 juni 2010 werd het afscheidsconcert gegeven.

Bestuur Werkgroep Dialecten:

Voorzitter: J. 't Hooft, Schoolweg 29, 3281 AP Numansdorp,
tel. 0186-651412, e-mail: hoonum@upcmail.nl

Secretaris: Chr. den Boer, Lindenlaan 28, 3286 XJ, Klaaswaal,
tel. 0186-572892, e-mail: chris.lenie@hetnet.nl en A.W. Biemans

Penningmeester: mw. M. van der Stouw, Westdijk 71, 3271 LL, Mijnsheerenland,
tel.: 0186-603076, email: mvdstouw@hetnet.nl

Contactpersoon: A.W. Biemans, Vierwiekenplein 63, 3262 AP, Oud-Beijerland.
tel.: 0186-613461, email: arie@biemans1.demon.nl

EEN VAN DE TOEHOORDERS IS JHR. W.B. VAN TETS, DIE MET ZIJN DOCHTER HEEFT PLAATSGENOMEN IN DE KERKBANK VAN GOIDSCHALXOORD, WAARVAN HIJ DE VRIJHEER IS.

DE VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische of streekhistorische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen.

Met enige regelmaat komen vragen binnen die geen betrekking hebben op de Hoeksche Waard, deze komen niet in aanmerking om geplaatst te worden in het Bulletin.

Antwoorden

Op de vragen uit de vorige Bulletins zijn geen antwoorden binnengekomen.

Nieuwe vragen

644.

In de bocht van de Middelsluisdijk O.Z. ligt het zogenoemde Muizegat (ook: Muizengat) waar vroeger een dijkdoorbraak heeft plaatsgehad. Het gat is na de WO II bijna dichtgestort.

Gevraagd: wanneer is die dijkdoorbraak geweest en hoe is de naam Muizegat ontstaan? Wie is nu de eigenaar van de grond?

645.

Het schepradstoomgemaal voor de polders Trekdam en Mookhoek is in 1868 in gebruik genomen en na de watersnood van 1953 afgebroken.

Gevraagd: wie heeft dit gemaal ontworpen en de plannen gemaakt heeft voor de bemaling?

646.

Pieter Schagen, geboren 22-10-1894 te Sliedrecht, trouwde op 02-09-1920 te Numansdorp met Cornelia Groeneweg, geboren 07-09-1895 te Numansdorp. Vanaf vermoedelijk 1912 was Pieter woonachtig bij A. van Teeling, Voorstraat 27 te Numansdorp.

Gevraagd: informatie over A. van Teeling.

647.

Door een DNA-onderzoek is bewezen (Gens Nostra 58 226 (2003)) dat alle Stoutjesdijken één gezamenlijke voorvader hebben en dat moet wel Leendert Arens Rollof/Stoutjesdijk zijn geweest (zie het artikel Herkomst familienamen (2) op bladzijde 19).

gevraagd: bestaan er nakomelingen in mannelijke lijn van de Rollofs van begin 1600 in de Hoeksche Waard en is hun Y-chromosoom identiek aan dat van de Stoutjesdijken?

P.W. van Hulst
Zevenbergsedijkje 87
3079 DP Rotterdam
e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst

TIJDENS DE RECEPTIE VAN DE HEROPENING VAN HET STREEKMUSEUM.